

ALFRED SARLIN, VAPAA-AJATTELIJA 1910-LUVULTA

MAIJA SARASTE

Ei ole tiedossa, kuka esitti ensimmäisenä ajatuksen vapaa-ajattelijoiden omasta lehdestä, mutta virallisesti *Vapaa Ajatus* -lehden perusti Tampereen vapaa-ajattelijayhdistyksen puheenjohtaja **Vihtori Kosonen**, josta tuli lehden vastaava toimittaja. Lehden perustajajoukkoon kuuluivat myös **Ernst Lampén**, **Emil Rautell**, **Ilmari Kianto**, **Sven Elof Kristianson** ja **Alfred Sarlin**.

Alfred Sarlin syntyi vuonna 1860 Tuusniemellä herännäispapin poikana. Hän oli koulutukseltaan agronomi, joka työskenteli toimittajana muiden muassa *Työmieheissä* ja *Työmiehen Illanvietossa*. Niistä hänet erotettiin syytettynä teosofiasta ja harhaoppisuudesta. Vuonna 1908 Alfred perusti *Kustannusliike Tarmon*, jonka kautta hän julkaisi keisarin- ja kirkonvastaisia kirjoja. Vuonna 1914 hän joutui vankilaan syytettynä majesteettirikoksesta.

Vapaa Ajatuksen ylivoimaisesti ahkerin kirjoittaja oli Sven Elof Kristianson, mutta lehteä ei voinut lukea törmäämättä myös Alfred Sarlinin nimeen tai oikeammin hänen nimimerkkiinsä, Asa Jalakseen. Häneltä julkaistiin vuosina 1910-1916 lehdessä 46 kirjoitusta. Ne olivat enimmäkseen lyhyitä ajatelmia papiston tai kirkon toiminnasta, kristinuskosta, *Raamatusta* tai uskonnonvapaudesta.

Kirjoitusten tyyli oli usein varsin poleeminen ja sarkastinen. Valtaosa julkaistiin nimimerkillä Asa Jalas, muutamat kirjoitukset olivat nimimerkeillä A.B.S. tai Asa. Yksi tunnetuimmista kirjoituksista ilmestyi huhtikuussa 1910 otsikolla *Alas ryöstävä kirkko*, joka alkaa provosoivasti: ”Täällä Helsingissä näkyy liikkeessä kaduilla eläjiä, jotka muistuttavat kahdelle jalalle nostetuista lihatynnyreitä.” Kirjoituksessa kritisoidaan kiihkeästi pappien ja kirkon veronkanto-oikeutta. Samaa teemaa käsiteltiin kesäkuussa 1912 kirjoituksessa *Sananen pappien palkoista ja siitä miten niitä kannetaan*. Monissa Asa Jalaksen kirjoituksissa kerrottiin kristinuskon sotaisuudesta ja kritisoitiin voimakkaasti Raamattua.

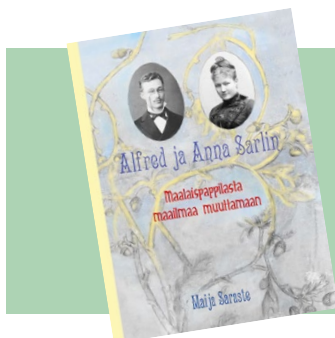
Vapaa Ajatuksessa julkaistiin Alfred Sarlinin arviot **Veikko Palomaan** kirjasta *Jumala ja rikoslaki sekä ”Jumalanpilkan” mahdollisuus*, **Hjalmar Eklundin** teoksesta *De s.k. Mosebäckernas Utvecklingshistoria* ja **Viljo Mömmön** teoksesta *Uskonmollisia ajankysymyksiä* sekä laaja artikkeli

Painoviranomaiset ja henkinen vapaus, jossa kuvattiin Alfred Sarlinin omistaman Kustannusliike Tarmon kohtaamia painostustoimenpiteitä. Alfredin Asa Jalaksen nimellä kirjoittamat teokset olivat näkyvästi esillä Vapaa Ajatuksessa. Niistä kerrottiin pikku-uutisissa ja niistä julkaistiin katkelmia ja arvioita. Kirjoja myös mainostettiin lehdessä ja niitä myytiin lehden toimistossa.

Vapaa Ajatuksen julkaisijat joutuivat kokemaan paljon huolta siitä, kuinka lehti selviää taloudellisesti. Talouden tukemiseksi lehti julkaisi myös kirjoja. Vuonna 1916 lehti julkaisi Alfredin teoksen *Pelastusarmeija*. Kirjasta otettiin 5000 kappaleen painos, joka saatiin lähes kokonaan myydyksi. Huolimatta vuoden 1916 onnistuneesta kirjamyynnistä Vapaa Ajatuksen viimeinen vuosi oli tappiollinen. Lehden tukemiseksi Alfred ystävineen perusti vuoden 1917 alussa lehden kustantajaksi *Kustannusosakeyhtiö Päivän*. Yhtiön 200 osakkeista Alfred omisti 198 kpl. Tästä yrityksestä huolimatta vuoden 1917 lopussa ilmestynyt lehti jäi viimeiseksi numeroksi.

Vapaa Ajatus -lehti ja sen piirissä toimineet ihmiset olivat Alfredille tärkeitä, sillä siitä joukosta hän löysi hengenheimolaisensa. Alfred Sarlin menehtyi diabetekseen Helsingissä elokuussa 1919.

Alfred Sarlinin elämänvaiheista, tuotannosta ja aatteista kerrotaan vasta ilmestyneessä teoksessa *Alfred ja Anna Sarlin. Maalaispappilasta maailmaa muuttamaan*. Kirjan on julkaissut Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura. Kirjaa voi tilata kirjoittajalta maija.saraste@gmail.com (hinta 20 e + lähetyskulut) tai sen voi ladata maksutta osoitteesta

www.thpts.fi/julkaisut/muut-julkaisut/

alfred-ja-anna-sarlin-maalaispappilasta-maailmaa-muuttamaan/